

TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

JAARGANG 1994 Nr. 104

A. TITEL

*Verdrag inzake duurzame ontwikkeling tussen het Koninkrijk der
Nederlanden en het Koninkrijk Bhutan;
Noordwijk, 21 maart 1994*

B. TEKST

**Agreement on co-operation for sustainable development between
the Kingdom of the Netherlands and the Kingdom of Bhutan**

The Government of the Kingdom of the Netherlands
and

the Government of the Kingdom of Bhutan;

Convinced of the crucial importance of development that meets the
needs of the present without compromising the ability of future genera-
tions to meet their own needs;

Desiring therefore to promote the implementation of the Rio Declara-
tion on Environment and Development and Agenda 21 adopted by the
United Nations Conference on Environment and Development held from
3 to 14 June 1992 at Rio de Janeiro;

Convinced of the necessity to establish a new and equitable global
alliance aiming at the creation of new forms of co-operation between
States, between key sectors of society and between individuals;

Recognizing the right of each country to strive for higher standards of
living for its people;

Desiring further to give effect to the Declaration of Intent signed by
the representatives of the Government of the Kingdom of the Nether-
lands and the Government of the Kingdom of Bhutan in Rio de Janeiro
on 11 June 1992;

Realizing the complexity of operationalizing sustainable development
in view of differing economic development levels, resource endow-
ments, social and political systems and cultures;

Recognizing that development can only be sustainable if it is comprehensive in nature, *i.e.* embraces economic, social, cultural, civil and political as well as religious and ecological aspects;

Guided by the precautionary principle, by virtue of which lack of full scientific certainty shall not be used as a reason for postponing efficient measures to prevent or minimize environmental degradation where there are threats of serious or irreversible damage;

Considering that States have to co-operate in a spirit of global solidarity to conserve, protect and establish an ecosystem of the Earth, taking into account that they have contributed to a significant extent to the degradation on a global level and have therefore shared but different responsibilities;

Desiring to enter upon long-term co-operation between their countries based on equality and reciprocity as well as consultation and mutual assistance in order effectively to bring about sustainable development, promoting the participation of all interest groups in society therein;

Considering that to that end an agreement should be concluded which shall create a legal and administrative framework for future action;

Have agreed as follows:

Article I

1. The two Governments hereby agree to establish long-term co-operation between their countries based on equality and reciprocity as well as consultation and mutual assistance in order to pursue effectively and efficiently all aspects of sustainable development, thereby promoting the participation of all interest groups in their respective societies.

2. Accordingly they hereby create a legal and institutional framework for the development and implementation of policies, arrangements, programmes and projects designed to achieve the objective of this Agreement.

Article II

The policies, arrangements, programmes and projects referred to in Article I may have the following aims:

a) to develop and implement economic policies which take into account the principles embodied in the Rio Declaration on Environment and Development and the requirements arising from the concept of sustainable development as described in Agenda 21, adopted by the United Nations Conference on Environment and Development held in Rio de Janeiro from 3 to 14 June 1992;

b) to implement production, distribution and consumption patterns which protect the ecological base for development;

- c) to promote and implement sustainable management of natural resources;
- d) to conserve biodiversity and the sustainable use thereof;
- e) to promote and implement waste prevention and minimization;
- f) to control transboundary movements of hazardous substances and to prevent, control or eliminate transboundary movements of hazardous wastes, through air, via water or over land;
- g) to implement measures to gradually eliminate the production and consumption of chlorofluorocarbons and of other ozone depleting substances in order to protect the ozone layer;
- h) to reduce net emissions of greenhouse gases, in particular CO₂, through energy saving, use of alternative fuels, renewable energy sources and afforestation in order to prevent, control or minimize the causes of climate change and mitigate its adverse effects;
- i) to strive for and adopt policies to provide citizens in their respective countries with equitable access to the sustainable use of available natural resources;
- j) to promote the participation of citizens in their respective countries in decision-making processes and activities connected with sustainable development;
- k) to strengthen the vital role of women in environmental management and development as an indispensable element in sustainable development;
- l) to promote scientific and technological co-operation, transfer of technology and joint human resource development in order to generate adequate capacity in each country for sustainable development;
- m) with respect to the Kingdom of the Netherlands, to contribute to covering, through direct and indirect transfers of resources, the incremental costs of investment, including investment in production processes, or the incremental loss of income as a result of adjusted production processes, in order to contribute to sustainable development in Bhutan;
- n) to promote the conclusion and implementation of trade or other agreements conducive to the process of sustainable development;
- o) to promote debt relief and/or macro-economic support to strengthen the process towards sustainable development;
- p) to promote any other form of co-operation or exchange that both Governments consider conducive to the process of sustainable development.

Article III

The two Governments shall, without prejudice to their international commitments, consult with one another on the positions to be adopted with regard to sustainable development issues, which have to be decided

upon in international organisations and specialised international conferences. These consultations will also be held with other countries, where necessary and appropriate.

Article IV

1. The co-operation and, in particular, the policies, arrangements, programmes and projects referred to in Article I shall be brought about on the basis of existing international agreements, policies, arrangements, programmes and projects between the two countries and shall in no way affect the obligations of either country under any international agreement.

2. The two Governments shall decide in respect of any programme or project for sustainable development agreed to between the two Governments before the date of entry into force of this Agreement and not yet completed at that date whether, and, if so, to what extent such programme or project shall thereafter be governed by this Agreement.

Article V

1. The two Governments hereby establish a Joint Committee consisting of not more than two high level officials of each Government. Each Government will establish a national mechanism as stipulated in Article VI.

2. The first meeting of the Joint Committee shall be convened by the Government of the Kingdom of the Netherlands and the Government of the Kingdom of Bhutan not later than 6 months after the entry into force of this Agreement. Thereafter, meetings of the Joint Committee shall be held as decided by the Joint Committee or at the written request of either Government.

3. The Joint Committee shall promote and keep under continuous review the implementation of this Agreement through the policies, arrangements, programmes and projects referred to in Article I.

4. The Joint Committee may delegate the implementation of this Agreement, in whole or in part, to the executive entities mentioned in Article VI.

5. The Joint Committee will decide which persons, regardless of whether they are representatives of governmental or non-governmental organisations, may or may not qualify, in view of their experience relevant to this Agreement, to attend the meetings of the Joint Committee as observers, in order to be consulted under conditions to be determined by said Committee.

6. The Joint Committee shall take its decisions by consensus.

Article VI

In order to promote the co-ordination of the implementation of this Agreement, each Government shall define or establish a national mechanism for the relevant preparation and implementation of decisions adopted under this Agreement. Both Governments will inform each other of the executive entity to be established and which will be constituted in accordance with the laws of that country. The national mechanisms, which can also take the form of, for instance, a "task force", will promote *inter alia* the participation of different segments of society in the preparation and execution of the different programmes and projects.

Article VII

1. This Agreement shall enter into force on the date on which the two Governments have given each other written notification that the procedures legally required therefor in their respective countries have been complied with.

2. This Agreement shall remain in force for an indefinite period of time. Either Government may at any time denounce this Agreement or suspend its operation by means of a notification addressed to the other Government.

A suspension shall become effective on the date of the receipt of the notification of suspension by the other Government. It shall be terminated on the date on which the notification of the termination of the suspension is received.

A denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiry of a period of three months after the date on which the notification of denunciation by the other Government is received.

3. The two Governments shall decide in respect of programmes or projects started before the date of denunciation of this Agreement or suspension of its operation, whether, and, if so, to what extent the provisions of this Agreement shall continue to apply until such programmes or projects have been completed.

4. If this Agreement is denounced for whatever reason by either of the two Governments, or suspended for more than a year, the destiny of goods and equipment made available as part of the co-operation will be decided upon in mutual consultation.

5. This Agreement may be amended by an exchange of diplomatic notes between the two Governments. Amendments shall take effect on the date on which the two Governments have given each other written notification that the legally required procedures have been fulfilled. IN

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed this Agreement.

DONE at Noordwijk on 21 March 1994, in duplicate in the English language.

For the Government of the Kingdom of the Netherlands

(sd.) J.P. PRONK

(sd.) J.G.M. ALDERS

For the Government of the Kingdom of Bhutan

(sd.) C. DORJI

C. VERTALING

Verdrag inzake duurzame ontwikkeling tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Bhutan

De Regering van het Koninkrijk der Nederlanden
en

de Regering van het Koninkrijk Bhutan

Overtuigd van het cruciale belang van een ontwikkeling die in de huidige behoeften voorziet, zonder daarmee voor toekomstige generaties de mogelijkheden in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien;

Geleid derhalve door de wens de uitvoering te bevorderen van de Verklaring van Rio inzake Milieu en Ontwikkeling en van Agenda 21, aangenomen door de Conferentie van de Verenigde Naties over Milieu en Ontwikkeling, die van 3 tot 14 juni 1992 in Rio de Janeiro plaatsvond;

Overtuigd van de noodzaak een nieuwe en gelijkwaardige wereldalliantie te vestigen, gericht op het creëren van nieuwe vormen van samenwerking tussen Staten, maatschappelijke sleutelsectoren en personen;

Erkendend het recht van ieder land om naar een hogere levensstandaard voor zijn volk te streven;

Geleid voorts door de wens uitvoering te geven aan de Intentieverklaring die op 11 juni 1992 in Rio de Janeiro is ondertekend door de vertegenwoordigers van de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van het Koninkrijk Bhutan;

Beseffende hoe moeilijk het is duurzame ontwikkeling te verwezenlijken, gezien de verschillen in economisch ontwikkelingsniveau, aanwezige bestaansbronnen, sociale en politieke systemen en culturen;

Erkennend dat ontwikkeling alleen duurzaam kan zijn indien zij veelomvattend van aard is, dat wil zeggen zowel economische, sociale, culturele, civiele en politieke, als religieuze en ecologische aspecten omvat;

Geleid door het voorzorgsprincipe, krachtens hetwelk het ontbreken van volledige wetenschappelijke zekerheid niet kan worden gebruikt als argument voor het uitstellen van efficiënte maatregelen die aantasting van het milieu voorkomen of tot een minimum beperken, als er gevaar van ernstige en onomkeerbare schade bestaat;

Overwegende dat Staten moeten samenwerken in een geest van mondiale solidariteit teneinde het ecosysteem van de Aarde te behouden, te beschermen en te herstellen, aangezien deze Staten in belangrijke mate hebben bijgedragen aan de aantasting van het milieu in de wereld, waardoor ze gedeelde doch verschillende verantwoordelijkheden hebben;

Geleid door de wens een langdurige samenwerking tussen hun landen aan te gaan, die gebaseerd is op zowel gelijkwaardigheid en wederkerigheid, als op overleg en wederzijdse hulp, en die gericht is op het effectief verwezenlijken van duurzame ontwikkeling, waarbij de participatie wordt bevorderd van alle maatschappelijke belangengroeperingen;

Overwegende dat daartoe een verdrag zou moeten worden gesloten, waarmee een wettelijk en bestuurlijk kader voor toekomstige activiteiten wordt geschapen;

Zijn als volgt overeengekomen:

Artikel I

1. De twee Regeringen komen hierbij overeen een langdurige samenwerking tussen hun landen, die gebaseerd is op zowel gelijkwaardigheid en wederkerigheid, als op overleg en wederzijdse hulp, teneinde op effectieve en efficiënte wijze duurzame ontwikkeling in al zijn facetten na te streven en daarbij de participatie van alle maatschappelijke belangengroeperingen bevorderend.

2. Overeenkomstig het bovenstaande scheppen zij hierbij een wettelijk en institutioneel kader voor de ontwikkeling en uitvoering van beleidsmaatregelen, afspraken, programma's en projecten die zijn gericht op verwezenlijking van de doelstelling van dit Verdrag.

Artikel II

De in artikel I bedoelde beleidsmaatregelen, afspraken, programma's en projecten kunnen de volgende doelstellingen hebben:

a. het ontwikkelen en uitvoeren van economisch beleid, waarbij rekening wordt gehouden met de principes die zijn verwoord in de Ver-

klaring van Rio inzake Milieu en Ontwikkeling en de vereisten die voortvloeien uit het begrip duurzame ontwikkeling, zoals dit wordt beschreven in Agenda 21, aangenomen door de Conferentie van de Verenigde Naties over Milieu en Ontwikkeling, die plaatsvond te Rio de Janeiro van 3 tot 14 juni 1992;

b. het invoeren van productie-, distributie- en consumptiesystemen waarbij de ecologische basis van ontwikkeling wordt beschermd;

c. het bevorderen en uitvoeren van een duurzaam beheer van de natuurlijke hulpbronnen;

d. het behouden van de biodiversiteit en het gebruik daarvan op duurzame wijze;

e. het bevorderen en uitvoeren van maatregelen ter voorkoming en beperking van afvalproductie;

f. het controleren van grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke stoffen en het voorkomen, toezicht houden op en elimineren van grensoverschrijdend vervoer van gevaarlijke afvalstoffen door de lucht, via het water en door de bodem;

g. het invoeren van maatregelen om geleidelijk een einde te maken aan de productie en het gebruik van chloorfluorkoolwaterstoffen en andere stoffen die de ozonlaag aantasten, teneinde deze te beschermen;

h. het terugdringen van de netto-emissies van gasen die het broeikas-effect veroorzaken, met name CO₂, door besparing van energie en door gebruik van alternatieve brandstoffen, vernieuwbare energiebronnen en bebossing, teneinde de oorzaken van de klimaatsverandering te voorkomen, te beheersen en terug te dringen, alsmede de schadelijke effecten ervan te verminderen;

i. het nastreven en aannemen van beleidsmaatregelen, waardoor de burgers in hun onderscheiden landen gelijkwaardige toegang krijgen tot een duurzaam gebruik van de beschikbare natuurlijke hulpbronnen;

j. het bevorderen van de participatie van burgers in hun onderscheiden landen in de besluitvormingsprocessen en activiteiten die verband houden met duurzame ontwikkeling;

k. het versterken van de vitale rol van vrouwen in het milieubeheer als een onontbeerlijk onderdeel van duurzame ontwikkeling;

l. het bevorderen van wetenschappelijke en technologische samenwerking, technologie-overdracht en gezamenlijke ontwikkeling van menselijke hulpbronnen, teneinde in beide landen managementcapaciteit te genereren op het gebied van duurzame ontwikkeling;

m. wat betreft het Koninkrijk der Nederlanden, middels directe of indirecte overdracht van middelen, het bijdragen aan de betaling van extra investeringskosten, met inbegrip van investeringen in productieprocessen, of het bijkomende verlies van inkomen als een gevolg van aangepaste productieprocessen, waardoor aan een duurzame ontwikkeling in Bhutan wordt bijgedragen;

n. het bevorderen van de totstandkoming en uitvoering van handelsverdragen of andersoortige verdragen die voor het proces van duurzame ontwikkeling bevorderlijk zijn;

- o. het bevorderen van steun die gericht is op schuldverlichting en/of van macro-economische steun met als doel het proces van duurzame ontwikkeling te versterken; en
- p. het bevorderen en verwezenlijken van iedere andere vorm van samenwerking of uitwisseling die beide Regeringen bevorderlijk achten voor het proces van duurzame ontwikkeling.

Artikel III

Onverminderd hun respectieve internationale verplichtingen, zullen beide Regeringen gezamenlijk overleg voeren over de in te nemen standpunten ten aanzien van onderwerpen inzake duurzame ontwikkeling die in internationale organisaties en specialistische internationale conferenties aan de orde worden gesteld.

Wanneer dit nodig en passend wordt geacht, worden ook andere landen bij dit overleg betrokken.

Artikel IV

1. De samenwerking, en in het bijzonder de beleidsmaatregelen, afspraken, programma's en projecten zoals bedoeld in artikel I, zullen tot stand komen op basis van de tussen beide landen bestaande verdragen, beleidsmaatregelen, afspraken, programma's en projecten, en zullen op geen enkele wijze de verplichtingen die beide landen op grond van andere verdragen hebben, beïnvloeden.

2. Wat betreft de eventuele programma's en projecten voor duurzame ontwikkeling die tussen beide Regeringen zijn overeengekomen voor de datum van inwerkingtreding van dit Verdrag, en die op die datum nog niet zijn afgerond, besluiten beide Regeringen of, en zo ja, in welke mate, het desbetreffende project of programma door dit Verdrag wordt beheerst.

Artikel V

1. De beide Regeringen richten hierbij een Gezamenlijke Commissie op, die bestaat uit niet meer dan twee hoge functionarissen van elke Regering. Beide Regeringen stellen een nationaal uitvoerend mechanisme in volgens het bepaalde in artikel VI.

2. De eerste vergadering van de Gezamenlijke Commissie wordt bijeengeroepen door de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van het Koninkrijk Bhutan, en wel binnen zes maanden na de inwerkingtreding van dit Verdrag. Daarna worden de vergaderingen van de Gezamenlijke Commissie gehouden ofwel op besluit van de Gezamenlijke Commissie, ofwel op schriftelijk verzoek van een van beide Regeringen.

3. De Gezamenlijke Commissie bevordert en houdt permanent toezicht op de uitvoering van dit Verdrag door de in artikel I genoemde beleidsmaatregelen, afspraken, programma's en projecten.

4. De Gezamenlijke Commissie kan de uitvoering van dit Verdrag geheel of gedeeltelijk delegeren aan de in artikel VI genoemde uitvoerende instanties.

5. De Gezamenlijke Commissie beslist welke personen, al dan niet vertegenwoordigers van gouvernementele of niet-gouvernementele organisaties, op grond van hun voor dit Verdrag relevante ervaring al of niet in aanmerking komen om de vergaderingen van de Gezamenlijke Commissie als waarnemers bij te wonen teneinde hun advies in te winnen, onder de door genoemde Commissie te stellen voorwaarden.

6. De Gezamenlijke Commissie neemt haar beslissingen met eenparigheid van stemmen.

Artikel VI

Teneinde de coördinatie van de uitvoering van dit Verdrag te bevorderen, wijzen beide Regeringen een nationaal mechanisme aan of roepen het voor de voorbereiding en uitvoering van de in het kader van dit Verdrag genomen beslissingen in het leven.

Beide Regeringen doen elkander mededeling van de in te stellen uitvoerende instanties, ingesteld overeenkomstig de wetgeving van elk land. De nationale mechanismen, die ook de vorm kunnen aannemen van, bijvoorbeeld een taakgroep, bevorderen o.a. de participatie van de diverse maatschappelijke sectoren in de uitwerking en uitvoering van de verschillende projecten en programma's.

Artikel VII

1. Dit Verdrag treedt in werking op de datum waarop de beide Regeringen elkaar schriftelijk hebben medegedeeld dat aan de daarvoor in hun onderscheiden landen wettelijk vereiste procedures is voldaan.

2. Dit Verdrag blijft van kracht voor onbepaalde tijd. Beide Regeringen kunnen op ieder moment dit Verdrag opzeggen of de werking ervan opschorten door middel van een aan de andere Regering gerichte kennisgeving.

Een opschorting wordt van kracht op de datum van ontvangst van de kennisgeving van opschorting door de andere Regering en eindigt op de datum van ontvangst van de schriftelijke kennisgeving van beëindiging van de opschorting.

Een opzegging wordt van kracht op de eerste dag van de maand volgend op de afloop van een periode van drie maanden na de datum van ontvangst van de kennisgeving van opzegging door de andere Regering.

3. Met betrekking tot de programma's en projecten die voor de datum van opzegging of opschorting van de werking van dit Verdrag zijn gestart, beslissen beide partijen of, en zo ja, in welke mate, de bepalingen van dit Verdrag van kracht zullen blijven totdat deze programma's of projecten zijn voltooid.

4. Indien om wat voor reden dan ook dit Verdrag door een van beide Regeringen wordt opgezegd of gedurende meer dan een jaar wordt opgeschort, wordt in onderling overleg beslist welke bestemming aan de goederen en materialen van de programma's en projecten wordt gegeven.

5. Dit Verdrag kan worden gewijzigd door een diplomatieke notawisseling tussen beide Regeringen. Wijzigingen worden van kracht op de datum waarop beide Regeringen elkaar schriftelijk hebben medegedeeld dat aan de wettelijk vereiste procedures is voldaan.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, daartoe naar behoren gemachtigd door hun onderscheiden Regeringen, dit Verdrag hebben ondertekend.

GEDAAN te Noordwijk, op 21 maart 1994 in tweevoud, in de Engelse taal.

Voor de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden,

(w.g.) J.P. PRONK

(w.g.) J.G.M. ALDERS

Voor de Regering van het Koninkrijk Bhutan,

(w.g.) C. DORJI

D. PARLEMENT

Het Verdrag behoeft ingevolge artikel 91 van de Grondwet de goedkeuring van de Staten-Generaal, alvorens het Koninkrijk aan het Verdrag kan worden gebonden.

G. INWERKINGTREDING

De bepalingen van het Verdrag zullen ingevolge artikel VII, eerste lid, in werking treden op de datum waarop de beide Regeringen elkaar schriftelijk hebben medegedeeld dat aan de daarvoor in hun onderscheiden landen wettelijk vereiste procedures is voldaan.

Uitgegeven de zeventiende mei 1994.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

P. H. KOOIJMANS